

ЕЛЕМЕНТИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Шевченко О.М.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено причини виникнення, основні форми організації, необхідні засоби, сферу застосування, переваги й недоліки дистанційної освіти як інноваційної форми навчання у вищій школі. Дистанційна освіта відкриває здобувачам вищої освіти доступ до додаткових джерел інформації, підвищує ефективність позааудиторної самостійної роботи, дає можливість творчості, формування й закріплення різноманітних професійних компетенцій. Викладачам вищої школи дистанційне навчання дозволяє реалізувати принципово нові форми й методи навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, інноваційні форми навчання, компетенції.

The article presents the reasons for its occurrence, the main forms of organization, the necessary means, the scope of application, positive and negative features of distance education as an innovative form of education in higher education. Distance education gives students of higher education access to additional sources of information, increases the effectiveness of extracurricular independent work, and provides an opportunity for creativity, formation and consolidation of various professional competencies. Distance learning allows higher education teachers to implement fundamentally new forms and methods of learning.

Keywords: distance education, innovative forms of education, competencies.

Постановка проблеми. Дистанційні засоби навчання відіграють провідну роль в удосконаленні системи освіти. У світі накопичено вагомий досвід упровадження систем дистанційного навчання. Розвиток системи освіти вказує на те, що її майбутнє пов'язане з використанням дистанційного навчання. Ефективна реалізація переваг, яких надає дистанційне навчання, можлива лише за умови надання процесам його впровадження й розвитку ознак системності, керованості та прогнозованості. Важливою й актуальною проблемою, яка потребує розв'язання при дистанційному навчанні, є вивчення принципів, технології, ретельне дослідження ефективності й контролю знань [3].

Дистанційне навчання визнано одним із пріоритетних напрямів програми модернізації вищої школи, адже в сучасних умовах є потреба здобування вищої освіти дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями й тими, що перебувають за кордоном. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке відбувається завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації.

Відомо, що «кореспондентське навчання» виникло в Європі наприкінці XVIII століття з появою доступного й регулярного поштового зв'язку. Поштою учні отримували навчальні матеріали, листувалися з педагогами, підсумкова атестація була у вигляді наукової роботи.

Дистанційне навчання в Україні з'явилося наприкінці XIX століття, а інтенсивний розвиток розпочався з появи телеграфу, телефону, радіо й телебачення, що дозволило збільшити цільову аудиторію в кілька разів. На телебаченні й радіо, починаючи з 50-х років, транслювалися навчальні телепередачі. Проте вони мали істотний недолік – відсутність зворотного зв'язку. У XXI столітті, із появою глобальної мережі «Інтернет» і персональних комп'ютерів, з'явилася можливість спілкуватися й отримувати зворотний зв'язок від кожного учня, де б він не перебував. Поширення «всесвітньої павутини» дало можливість використовувати інтернет-конференції, інтернет-трансляції, аудіо- і відеотрансляції, аудіо- і відеоконференції, а також різні інтерактивні форми навчання, наприклад, онлайн-симулятори та ігри.

Для будь-якої професійної діяльності характерні інновації. Сучасні педагоги мають широку різноманітність технологій навчання: дидактичні, комп'ютерні, проблемні, модульні та інші. Нині серед викладачів у професійній діяльності набуває широкого поширення дистанційне навчання. За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні, дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною й екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [7]. Із упровадженням у навчальний процес дистанційних технологій викладач відіграє роль консультанта. Це потребує спеціальної психолого-педагогічної підготовки, оскільки реалізуються не лише спеціальні професійні компетенції, а й предметні знання в галузі технології навчання. На цих принципах формується готовність до сприйняття, аналізу, оцінки і подальшої реалізації педагогічних інновацій.

Мета дослідження: обґрунтування дистанційної форми навчання зі здобувачами освіти як інноваційної форми навчання у вищій школі.

Результати й обговорення. Дистанційне навчання становить собою сукупність інформаційних і комунікаційних технологій, які забезпечують доставку здобувачам навчального матеріалу, інтерактивну взаємодію між здобувачами й викладачами у процесі навчання, а також контроль за засвоєнням матеріалу у вигляді фонду оціночних засобів, наприклад, складання поточних чи проміжних тестів, заліків та іспитів [10; 13]. До основних компонентів дистанційного навчання належать: інтерактивний зворотний зв'язок між здобувачами й викладачами; архівне зберігання великих обсягів навчальної інформації з дисциплін, їх передача й обробка; комп'ютерна візуалізація навчальної інформації; автоматизація інформаційно-пошукових процесів навчальної діяльності та методичного забезпечення, а також поточного й підсумкового контролю результатів засвоєння навчального матеріалу. Засобами дистанційної освіти є всі види інформаційних технологій, які використовують комп'ютери, комп'ютерні мережі, мультимедіа-системи і т.д. [9; 10; 12-14]. За умови дистанційної освіти активна роль викладача не зменшується, оскільки він має визначити рівень знань здобувача і прийняти рішення щодо коригування програми навчання, аби домогтися найкращого засвоєння матеріалу. Отже, першорядним завданням викладача стають організація навчального процесу й надання допомоги і консультації [6, с. 38]. За потреби здобувач освіти може отримати консу-

льтативну допомогу викладача, спілкуючись із ним у режимі онлайн, безпосередньо використовуючи інтернет як засіб зв'язку (web-чат, IRC, ICQ, інтерактивне TV, web-телефонія, Telnet). Для успішного проведення дистанційного навчання нині успішно використовується система MOODLE [1, с. 12]. Увесь навчальний процес у дистанційному навчанні представлено набором навчальних дисциплін зі спеціальності. Кожна дисципліна складається з логічно відокремлених тематичних блоків інформації. Це дає можливість із набору незалежних навчальних дисциплін формувати навчальний план, який відповідає індивідуальним чи груповим потребам.

Теоретичний матеріал надано здобувачам у вигляді презентацій у програмі Microsoft Power Point, які оформлені з використанням педагогічного досвіду, що сприяє підвищенню рівня засвоєння нового матеріалу внаслідок активізації уваги здобувачів. Уся необхідна навчальна інформація в процесі навчання опрацьована викладачами на предмет успішного освоєння компетенцій, систематизована й викладена доступною мовою. Після прослуховування кожного теоретичного питання навчальний матеріал закріплюється на практичних заняттях. Під час вивчення кожного тематичного блоку здобувачі складають тести поточного і проміжного контролю, без успішного виконання яких неможлива підсумкова атестація з навчальної дисципліни [2; 4; 5].

Визначено переваги дистанційного навчання здобувачів у вищій школі.

Доступність – незалежно від місця розташування ЗВО можна навчатися в будь-якому місці, де є комп'ютер із доступом до інтернету [7].

Якість – можливість навчатися й консультуватися у висококваліфікованих викладачів, здійснювати тісний постійний контакт з іншими здобувачами, унаслідок чого можуть бути реалізовані групові роботи (наприклад, курсові) і таким чином формується необхідна нині всім навичка командної роботи.

Соціальність – забезпечує рівну можливість здобуття освіти незалежно від віку, місця проживання, стану здоров'я й матеріальних умов.

Інноваційність – використання передових інформаційних технологій дозволяє здобувачам освоювати й застосовувати їх у своїй навчальній і професійній діяльності.

Індивідуальність – дозволяє особливій групі соціально захищених громадян чи працюючим здобувачам реалізувати індивідуальну навчальну програму, індивідуальний навчальний план, індивідуальний графік занять, послідовність вивчення предметів і темп їх вивчення.

Об'єктивність – система оцінювання знань досить об'єктивна й унеможливорює суб'єктивізм.

Економічність – економічно ефективне навчання, тому що відбувається значна економія витрат на приміщення та їх оренду, часу і транспортних витрат; здобувач отримує всі необхідні навчальні матеріали з дисциплін на електронних носіях, не потрібно витрачати час на переписування конспектів.

Мобільність – отримана інформація коригується викладачем щодня, отже, здобувач вивчає актуальний матеріал і успішно освоює компетенції з навчальних дисциплін.

Безперервність – освоївши одну тему, можна легко перейти до вивчення наступних навчальних тем для успішного опанування навчальної програми.

Висновки. Дистанційна освіта дає можливість здобувачам використовувати численні джерела інформації, що значно підвищує ефективність самостійної позааудиторної роботи, дає нові можливості для освоєння й закріплення різних професійних компетенцій, а викладачам дозволяє реалізувати на практиці принципово нові форми й методи навчання.

Список використаної літератури

1. Власенко І.Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності / І.Г. Власенко // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – С. 12–14.
2. Гуревич Р.С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі : навч. посібник / Р.С. Гуревич, Л.С. Шевченко. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – 309 с.
3. Делик І.С. Зарубіжний досвід дистанційного навчання студентів з особливими потребами / І.С. Делик, О.В. Діденкот // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?
4. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наукових праць. Вип.42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202–207.
5. Киянка В., Шаповал Т. Ресурси мережі Інтернет як складова дистанційного навчання / В. Киянка, Т. Шаповал // Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів: Вид-во ЛНАМ. – 2013. – Вип. 24. – С. 103–110.
6. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. Клокар // Шлях освіти. – 2012. – № 4 (46). – С. 38–41.
7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vnm.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf
8. Лещенко Т. О. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної / Т. О. Лещенко, О. М. Шевченко // Мова. Свідомість. Концепт : зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. – Мелітополь : МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2016. – С. 250–253.
9. Лещенко Т.О. Можливості застосування мобільного навчання у практиці викладання української мови як іноземної / Т.О. Лещенко, О.М. Шевченко, М.М. Жовнір // Open educational e-environment of modern University. – 2022. – № 12. – С. 90–102.
10. Романюк С. Дистанційне навчання іноземної мови: порівняльний аналіз сучасних платформ та онлайн-сервісів / С. Романюк // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. – 2016. – № 1. – С. 318–325.
11. Шевченко О. Інноваційні методи та сучасні інформаційні технології у навчанні української мови іноземних студентів / О. Шевченко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2020. – С. 256–258.
12. Шевченко О.М. Сучасні інноваційні методи навчання УМІ іноземних здобувачів освіти / О.М. Шевченко, Т.О. Лещенко // Збірник наукових праць за матеріалами ювілейної науково-практичної конференції з нагоди 30-ї річниці заснування ПВНЗ «Київський медичний університет» «Сучасні аспекти медицини та фармації – освіта та практика», м. Київ, 2022 р. – С. 76–78.

- Шевченко О.М. Проблеми й переваги організації дистанційного навчання / О.М. Шевченко, Твум Кастро // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки сучасного компетентного фахівця : зб. матеріалів Всеукр. студентської наук.-практ. конф., м. Біла Церква, 19 травня 2022 р. – Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. – С. 108–111.
- Шевченко О.М. Застосування мультимедійних технологій на заняттях з української мови як іноземної / О.М. Шевченко // Новітні педагогічні технології у викладанні мов іноземним студентам : матеріали Міжнародного наук.-метод. семінару (м. Харків, 25 лютого 2021 р.). – Харків : ХНАДУ, 2021. – С. 195–199.

ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ Й ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE CLASSROOM ПІД ЧАС ПОВІТРЯНИХ ТРИВОГ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ

**Шепітько В.І., Вільхова О.В., Борута Н.В., Стецук Є.В., Лисаченко О.Д.,
Скотаренко Т.А., Рудь М.В.**

Полтавський державний медичний університет

Останніми роками відбувається стрімкий перехід до безпаперового обміну інформацією. Для забезпечення такого обміну необхідно створити інформаційне середовище з можливістю вільного доступу і викладачів, і здобувачів освіти. Одним із таких ресурсів став Google Suite for Education, що має пакет хмарних сервісів, до яких входить і Google Classroom.

Ключові слова: додаток Google Classroom, віртуальна гістологічна лабораторія, унаочнення, тестові завдання.

In recent years, there has been a rapid transition to paperless information exchange. To ensure this exchange, it is necessary to create an information environment with the possibility of free access for both teachers and students. One of the packages of such resources is Google Suite for Education, which has cloud services that include Google Classroom.

Keywords: Google Classroom application, virtual histology laboratory, visualization, test tasks.

У наш час інформаційно-комунікаційні засоби освіти широко використовуються для навчального процесу. Ураховуючи виклики й умови, в яких протягом тривалого періоду перебувають здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники університету, виник додатковий стимул інтенсивніше використовувати віртуальне освітнє середовище. Одним із його компонентів є безкоштовна платформа Google Classroom, яка була створена у 2014 році для прискорення процесу обміну інформацією між викладачами і здобувачами освіти безпаперовим шляхом [1;2]. Серед переваг цього освітнього ресурсу – його доступність, оскільки власники облікових записів Google мають безкоштовний доступ до Google Classroom. У січні 2015 року був випущений мобільний додаток на iOS і Android, який дозволяє здобувачам освіти використовувати мобільний телефон для виконання завдань [3]. Також є можливість ефективно опрацювати навчально-методичні матеріали і в режимі офлайн.

Викладачі кафедри гістології, цитології та ембріології створили базу даних, яка містить тести першого і другого рівнів складності, фотографії мікропрепаратів і електронограми, лекційний матеріал, завдання з бази «Крок 1», методичні рекомендації. А також, як додаткові матеріали для самостійної роботи, – посилання на різноманітні ресурси (YouTube, Histology Guide, Coursera, Lumen Histology), що містять інформацію відповідно до теми заняття.

Для початку роботи з Google Classroom необхідно створити так звані курси, а в нашому розумінні – групи, і додати до них учасників. Кожен курс (група) має свій персональний код. За допомогою цього коду здобувачі освіти можуть знайти курс і приєднатися. Також можна запросити інших викладачів до спільного користування того чи іншого курсу. І це, своєю чергою, пришвидшує створення й корегування завдань, додавання необхідних навчальних матеріалів у вигляді презентацій, фото й відео контенту, посилання на віртуальні гістологічні лабораторії тощо. Кожен викладач, запрошений до курсу, може відслідковувати надходження результатів, виконувати перевірку, оцінювати й коментувати роботи здобувачів освіти [2-4].

З метою поширення інформації в потік групи може бути опубліковане оголошення і викладачем, так і здобувачем освіти, що забезпечує двостороннє спілкування.

Серед завдань широкою популярністю користуються саме тести різних рівнів складності. Важливо те, що для виконання тестових завдань вхід одноразовий і їх можна виконувати тільки онлайн.

На кафедрі гістології, цитології та ембріології працюють чотири комп'ютерні класи з можливістю використання всесвітньої мережі «Інтернет». Відповідно, тестування здобувачів освіти можна проводити як за допомогою програми «Айрен», так і Google Classroom. Також на кафедрі є звичайні навчальні кімнати, де для тестування здобувачі освіти застосовують мобільні телефони, переважно з використанням Google Classroom.

Під час аудиторної роботи за допомогою тестів першого рівня, до яких входять елементарні питання відповідного практичного заняття, визначається початковий рівень знань із теми заняття. Цей етап дає можливість підтвердити вивчення теми. Після цього відбувається усний розбір теми з використанням різних засобів унаочнення. Підтвердженням правильного розуміння вивченого матеріалу стає написання тестів другого рівня, які мають складніші завдання, кілька варіантів відповідей та ілюстративний матеріал.

Завершальний етап – використання тестових завдань із бази даних ЄДКІ «Крок 1». Під час розбору умови ситуаційної задачі особливу увагу звертаємо на ключові слова для вибору правильної відповіді. Головна мета цього етапу – закріплення вивченого матеріалу.

За останні дев'ять місяців кожен із нас «звик» до повітряних тривог. Маючи цей негативний досвід, ми розуміємо, що момент оголошення початку тривоги й відбою непередбачуваний. І тому, підсумовуючи основні характеристики Google Classroom, можна говорити про можливість її використання в бомбосховищі під час довготривалої повітряної тривоги. З одного боку, це раціональне використання часу, з іншого – можливість студентам і виклада-